

Hadrovics Lászlót a nagyközönség mint lexikográfust és szótárak nagy tekintélyű íróját ismeri. Ezért ha új művével kapcsolatban azt mondjuk,

hogy egy gazdag tudós élet egyik leg-szebb gyöngyszeme jelent meg nem-rég a könyvpiacra, akkor megőriztük szükséges tárgyilagosságunkat.

DÁNIEL GYÖRGY

KELET-EURÓPAI FIGYELŐ

SZIKLAY LÁSZLÓ: *Szomszédainkról.*

Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest, 1974.

Pontosan már nem emlékszem, ki állapította meg, hogy napjainkban már a múlté az az irodalomszemlélet, amely a magyar irodalmat valami belterjes tenyészetnek ábrázolta, mely felett külön nap süt, melyet nem termékenyítettek meg a nagyvilág szelei. A szabadság birtokában a magyar nép is elindult a felemelkedés, a boldogulás útján. A tudósok legjava is követte ezt az utat. Pedig ahogy a népek nehéz volt az indulás, hiszen a szolgáorban tartott tömegek nem ismerték nemzeti múltjukat, s ezért sokszor nehezen tudták a nemes szemet megkülönböztetni a konkolytól, úgy a tudósok is előbb feltárták, megkeresték azokat a hagyományokat, amelyek a haladást elősegítették. Régi igazság: a múltat azért kell megismerni, hogy a jövődőt könnyebben építhessük. Aki mindig előről kezdi a sziszifuszi munkát, az nem fog haladni. Ezért előbb az értékes és a haladó hagyományokat kutatták fel, s ennek birtokában indultak friss és előremutató célkitűzések irányába a tudósok legjobbjai a nép érdekeinek szolgálatában. Érdekességként említjük meg, hogy amíg a természettudományokban a tudósok kutatómunkája — a rohamos fejlődés következtében — mindinkább szűkül, szakosodik és a kutatott terület egészen keskeny lesz, addig az irodalomtörténészeknél ennek az ellenkezője történik: a kutatott terület egyre szélesebb és egyre mélyebb.

A szomszéd népek megismerését már évtizedekkel ezelőtt is sürgették Magyarországon. Nemcsak az ismert

írók — közöttük elsősorban Németh László —, de a fiatalok is. Közéjük tartozott a kassai származású Sziklay László is, aki bölcsészettudományi értekezése (*Kazinczy az irodalom kérdéseiről*, Kassa, 1934) után szlovák irodalomtörténettel és a szlovák—magyar kapcsolatokkal foglalkozott (*Hviezdoslav*, 1939; *A szlovák irodalom*, 1942). Közben bővítette a többi szláv nyelvvel kapcsolatos ismeretait, s újabb műveket publikált (*A lengyel—magyar viszony néhány kérdéséről*, 1961; *A kelet-európai összehasonlító irodalomtörténetírás néhány elvi kérdéséről*, 1962; *A szlovák irodalom története*, 1962; *Rôle de Pest-Buda dans formation des littératures est-européennes*, 1964; *Adam Miczkiewicz*, 1968; *A szláv irodalmak kutatása a magyar irodalomtudományban az elmúlt 25 év alatt*, 1971).

Fontosnak tartjuk hangsúlyozni, hogy nem volt szándékunkban teljes képet adni Sziklay László munkásságáról, csak néhány jellemző és jellegzetes munkájára hívtuk föl a figyelmet, hogy lássuk, milyen úton jutott el a napjainkban megjelent művének megalkotásához. Különbözik is a bibliográfiai adatok jól érzékeltetik, hogyan terjedt ki munkássága az évek folyamán egyre nagyobb területre. Ő maga viszont a következőképpen okolja meg megtett útjának szükségességét: »Teljes tisztánlátásra csak akkor jutunk, ha belátjuk: azon a területen, amely a német s az orosz nemzet, illetőleg kultúra között terül el, a Balti-tenger-től egészen az Égei-tengerig a hasonló vagy sokszor teljesen azonos társá-

dalmi-politikai fejlődés következtében az egyes korszakokban olyan hasonló irodalmi-művészi jelenségeknek lehetünk a tanúi, amelyek lényegesen különböznek Európa vagy a világ más zónáinak társadalmi-politikai, illetőleg művészi fejlődésétől.

A Szomszédainkról arról tanúskodik, hogy szerzője hol tart kelet-európai kutatásaiban. A mű tartalmi ismeretése elég bonyolult lenne, ezért álljon itt az elvi rész címe, hiszen az

határozza meg a munka irányvonalát is: *A kelet-európai összehasonlító irodalomtörténetírás néhány elvi kérdéséről*. S ehhez tegyük hozzá, hogy — a magyar, a cseh, a szlovák, a lengyel, a román és a bolgár irodalom mellett — a szerb és a horvát irodalom egy-egy jelenségét is vizsgálja. Problémákat vet fel azzal a nyíltan bevallott céllal, hogy vitát provokáljon. Ez — minden bizonnyal — sikerül is neki.

L. Gy.

VERSESKÖTETEK NYOMÁBAN

VLADIMIR STEVANOV: *Legende*.

Osvit, Subotica, 1974.

IVO POPIĆ: *Sunce puši modru lulu*.

Osvit, Subotica, 1974.

PETAR VUKOV: *Plamen, lament*.

Osvit, Subotica, 1974.

Három kötetnyi vers, három kévényi költészet. Gazdagok-e a kévék? Majd az idő cséplőjében elválík. Szemre: három különböző vastagságú kötet. A legvékonyabb a legfiatalabbé. Túízott szerénység sarkalíta, miközben válogatott? Minden verse az oldal aljára szorul. Tiszta fehérség, betű nélküli hallgatás előzi. Intés ez, hogy szálljunk magunkba, mielőtt ajkunkra vesszük a nyelv kvintesszenciáit?

Vladimir Stevanovnak két kötete jelent meg eddig. Az újban 128 sor ren-

deződik 4, 5, 6, 8 és 9 soros versekké. Legtöbb az 5 és 6 soros. Az előbbi szerint hét, az utóbbi szerint pedig tíz vers fonódik egygés. A költő tehát az 5 és 6 sorosokkal fejezi ki legkönnyebben gondolatát. A verseket római számok jelölik, csak a ciklusok címei lehetnek árulkodók: *Harcok, fegyverek, imák; Utak; Emlékezések, ellenszegülések; Fájdalomtalanság — gyógyír; Asszonyaink; A harcosok elvonulnak*. Miről vallanak ezek a ciklusok? Mi az, amire emlékezni fogunk később is, mire már rég letettük a könyvet?

*Naše oružje jedino u
razgibijenim prsima miruje.*

*Zato ga, kada niko ne vidi, u bunare
becamo najdublje.*

*(Fegyvereink csak a
szótnyílít mellkasokban nyugszanak.*

*Ezért, mikor senki sem figyel, a kutak legmélyére
vetjük őket.)*

Főlöskéges a vers főlé hajolni. Süt belőle a mondanivaló. A két második sor elejére lökött szó szinte meggör-

nyed a vállára nehezéd felelősség súlya alatt: hogy ne legyenek szétroncsolt mellkasok, a fegyvereket hozzá-